

Дошло е времето на ромския фолклор

тове на общини и представители на ромски неправителствени организации. Сред тях бяха Юлиан Наков (зам.-министър на образованието и науката), Михаил Иванов (секретар на НСЕДВ), Васил Чапразов (зам.-председател на Консултативния съвет по въпросите на образованието на децата от малцинствен произход при МОН), експертите от МОН Йосиф Нунев, Офелия Крумова, Лили Ковачева и Зари Танкарян, Валериу Николае (зам.-директор на Европейския ромски информационен офис - Брюксел), Румян Русинов (директор на Програмата за ромско участие на Институт Отворено общество - Будапеща) и гр.

Въпреки своето наименование, конференцията имаше за цел да разгледа широката гама на актуалните въпроси, свързани с образованието на ромските деца днес. Оказа се, че въвеждането на СИП "Фолклор на етносите - Ромски фолклор" бе най-безконфликтният въпрос. И МОН, и представителите на общините, и ромските организации се обявиха за разширяването на този процес (реализиран от ЦМЕДТ "Амалипе") в 14-те области на Северна България от следващата учебна година и в цяла България след това. Всяка от страните пое конкретни ангажменти в тази насока. За въвеждането на СИП "Майчин ромски език" се говореше в пожелателна насока, без да се акцентира на конкретните стъпки, предприети досега. Може би, защото Л. Ковачева присъства само в началото на конференцията и не спомена почти нищо за тези стъпки. По всички останали въпроси споровете бяха енергични и страстни - съвсем по ромски.

Още първото заседание на конференцията очерта постигнатото от МОН в посока на образователната интеграция, но и колебанието от страна на ромските организации дали не се измества фокусът от образованието на ромите към образованието на малцинствата в България по принцип. Това води до въпроса не се ли размихват така проблемите на ромското образование, могат ли да бъдат разглеждани съвместно проблемите на образованието на ромското и на еврейското мал-

цинство, например?

От страна на МОН и НСЕДВ тази промяна в първоначалната насока бе определена по-скоро като политически компромис, от една страна, и като опит от друга да се намери решение на проблемите на всички етнически малцинства. Да, беше заявено, ромите са приоритет, но те не би трябвало да бъдат отделени от другите малцинства. В такъв случай, поставеният логичен въпрос беше: а какво би гарантирало този приоритет при едно следващо правителство, ако въпросът не е нормативно и законово уреден?

Оживени дискусии се разгърнаха и около въпроса за десегрегацията. Институциите заявиха, че това е специалният акцент в тяхната политика. "Ромските" училища обаче са общински, МОН не може да ги закрива и тези решения трябва да бъдат вземани от общините. Тук в отговор на заявеното в началото на конференцията общо желание да звучат повече критики, коментарът на Румян Русинов бе, че МОН наистина има заслуга за подсибяването на нормативна база за десегрегацията, но няма конкретни стъпки, предприети, за да се подплати тази нормативна база с действия. Като критика бе отбелязана и едностранчивостта на процеса. МОН работи само по едната страна на десегрегацията - приемането на ромските деца в българска среда, но не и по другата - да се стимулира извеждането на децата от циганските училища. Препоръката на Румян Русинов бе създаване на Отдел за десегрегация към МОН.

Особено дискутиран бе въпросът за длъжността "помощник на учителя". Споровете се завихриха около необходимостта от тази длъжност изобщо, как и доколко тя може да се впише в десегрегационния процес като цяло, дали мястото на помощник на учителя е в класната стая или извън нея, има ли нужда той да прави симултантен превод на учителя, добра ли е примерната длъжностна характеристика, одобрена от министър Дамянов. Противно на очакванията споровете бяха по същество: сблъсък на гледни точки, а не коментар на досегашната реализация на проекта на Кон-

сорциум Кеър.

В края на дискусиите участниците оформиха единна ромска визия по основните въпроси. Тя се базирала на четири пункта:

1. Необходимо е да се разшири и институционализира процесът на десегрегация на изолираните квартални ромски училища;
2. Необходимо е да се разшири процесът на въвеждане на часове по "Фолклор на етносите - Ромски фолклор" в цяла България, с

цел запазване на идентичността на ромските деца и възпитаване на толерантност и търпимост у неромските ученици. Въвеждането на тези часове е тясно свързано с цялостната философия на десегрегационния процес. Мястото на този СИП е именно в смесените училища;

3. Помощникът на учителя трябва да бъде посредник между училището и ромската общност, неговото

място не е в класната стая. В тази връзка е необходима промяна на примерната длъжностна характеристика, одобрена от МОН в т. 10;

4. Необходими са спешни мерки за квалификация и преквалификация на учителите от училищата, които ще бъдат закрити (сегрегирани квартални ромски училища), за да се намали социалната тежест от този процес.

Теодора КРУМОВА

Латиф Демир - на преден план

Бисери от конференцията

Лили Ковачева (лектор по темата "Постижения и проблеми при възстановяването на СИП "Майчин ромски език" от февруари 2003 г. до днес): Виждам тук колежата Латиф Демир от Македония. Той ще ви каже повече по темата, а аз трябва да бързам за Англия.

Деян Колев: Макар че функциите на началника на Инспектората по образование не са да уволнява директори... Всъщност, това са му функциите, но не знам някой началник да използва точно тези функции... Имах предвид това, че началникът на ИО не може да нареди на директорите на училищата дали да заложат СИП "Ромски фолклор" в проект-образец 1 или не. Това е решение на директора, съобразено с желанието на учениците и техните родители. И на ред други фактори.

Латиф Демир: Ако имате конституционното право да направите училища на ромски език, какво чакате? Албанците в Македония отдавна го правят и знаете ли колко далеч са?

Йосиф Нунев (в отговор на Латиф Демир): Ромите в България са български граждани поне от десети век насам. (Понятието "гражданин" е въведено след Френската революция от 1789 г.)

Емил Коен: Докато говорех, г-н Колев ми подаваше някакви бележки: "Остават ми три минути", "Имах още две минути"... Тъкмо си мислех да му се разсърдя, но видях, че подава същите бележки и на г-н Михаил Иванов, докато той говори. При това по-често.

Михаил Иванов (по адрес на въпроса на Емил Коен "Защо първоначалният вариант за проектозакон за фонд бе "Фонд за образователна интеграция на ромските деца", а впоследствие стана "Фонд за образователна интеграция на децата от етническите малцинства"): Въпросът на г-н Коен е подклаждане на етническо напрежение.

Михаил Иванов (по адрес на забележката на Деян Колев, че НСЕДВ продължава да прави проекти, но не и политики): Недейте да говорите като НПО, г-н Колев! Знаете, че вашият проект нямаше да стане, ако МОН не ви беше подкрепил с 9100 лв. По-късно, когато бяхте материално затруднен, НСЕДВ също ви подкрепи с 2000 лв... (има се предвид одобреният от НСЕДВ проект на ЦМЕДТ "Амалипе" за организиране на детски фолклорен фестивал).

Деян Колев: За въпрос към г-н Иванов гумата има Наташа Асенова, която, впрочем, е нещо като служител на г-н Иванов...

Михаил Иванов: Това е инсинуация! Наташа Асенова не ми е служител. И вие правите тази инсинуация съзнателно, г-н Колев. Извинете се!

Деян Колев: Извинявам се.

Михаил Иванов: Приема се.

Йосиф Нунев (за приложение № 10 към Указанието за организиране на учебния процес от 2003) Документът е исторически, защото няма аналог!